

Asia: VN/8636/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, jolla pantaisiin täytäntöön EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen ((EU) 2024/1252, ns. CRMA, jäljempänä raaka-aineasetus) velvoitteita.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta, minkä lisäksi ehdotetaan muutettavaksi lakia eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta, lakia Geologian tutkimuskeskuksesta, ympäristönsuojelulakia ja maa-aineslakia.

Esityksellä toimeenpannaan raaka-aineasetuksen 5 luvun (Kestävyys) sääntelyä, jolla on vaikutusta ympäristöministeriölle ja sen hallinnonalaan. Asetuksen 26 artiklassa säädetään velvollisuudesta laatia ohjelma toimenpiteistä kriittisten raaka-aineiden kiertotalouden edistämiseksi. Ohjelman toimenpiteet koskevat muun muassa toimia jätteen synnyn ehkäisemiseksi ja sellaisen jätteen keräyksen, lajittelun ja käsittelyn lisäämiseksi, jolla on merkityksellinen kriittisten raaka-aineiden hyödyntämispotentiaali. Kansallisen ohjelman laadinnan päävastuu olisi ehdotetun uuden lain 5 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriöllä. Säännöksen perustelujen mukaan ohjelman laatimiseen osallistuisi myös muita tahoja kuten ympäristöministeriö. Ympäristöministeriö tukee ehdotettua sääntelyä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia ympäristönsuojelulakiin ja maa-aineslakiin. Näihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus raaka-aineasetuksen 27 artiklassa säädettyyn taloudelliseen arviointitutkimukseen mahdollisuuksista hyödyntää kriittisiä raaka-aineita varastoidusta ja syntyvästä kaivannaisjätteestä tai louhitusta aineksesta. Lakeihin lisättävien

viittausten tarkoitus on informoida toimijoita ja viranomaisia tästä velvollisuudesta, joka seuraa suoraan sovellettavasta EU-asetuksesta. Ympäristöministeriö on ollut valmistelemassa muutoksia mainittuihin säädöksiin, mutta ehdottaa muutamia täsmennyksiä säännöksiin, jotta sanamuodot vastaisivat tarkemmin asetusta. Ympäristöministeriö ehdottaa uutta ympäristönsuojelulain 114 §:n 5 momentin säännöstä ja vastaavaa maa-aineslain säännöstä muutettavaksi seuraavanlaisiksi:

114 §

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Toiminnanharjoittajan velvollisuudesta laatia alustava taloudellinen arviointitutkimus mahdollisuuksista hyödyntää kriittisiä raaka-aineita jätealueelle varastoidusta kaivannaisjätteestä sekä syntyvästä kaivannaisjätteestä tai louhitusta aineksesta sekä mahdollisuudesta vapautua tästä velvollisuudesta säädetään puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestäväen tarjonnan varmistamiseksi ja asetusten (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 ja (EU) 2019/1020 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 1252/2024 27 artiklassa. Toiminnanharjoittajan on toimitettava arviointitutkimus tai osoitus siitä, että hyödynnettävissä olevia kriittisiä raaka-aineita ei ole, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman hyväksyvälle toimivaltaiselle lupaviranomaiselle.

Lisäksi ympäristöministeriö tuo esiin, että vaikutusten arvioinnissa tulisi pyrkiä arvioimaan myös muutosehdotusten vaikutukset kriittisten raaka-aineiden kiertotalouden näkökulmasta ja erityisesti mahdolliset vaikutukset neitseellisten raaka-aineiden käyttötarpeen vähenemisen näkökulmasta.

Uski Veli-Matti
Ympäristöministeriö

Jaakkola Sirkku
Ympäristöministeriö